

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

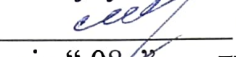
«ЗАТВЕРДЖУЮ»

«ПОГОДЖЕНО»

Директор Інституту педагогіки НАПН
України

Заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки НАПН України

 Олег ТОПУЗОВ
від "08" липня 2021 р.

 Микола ГОЛОВКО
від "08" липня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
дисципліни**

**«МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА НАУКОВІ ШКОЛИ МЕНЕДЖМЕНТУ»**

для здобувачів вищої освіти
Ступінь «Доктор філософії»
спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки

КИЇВ-2021

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

В. о. завідувача аспірантури та докторантури

Марина ЗАГОРУЛЬКО

Робоча програма навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАУКОВІ ШКОЛИ МЕНЕДЖМЕНТУ» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, 2021. – 19 с.

Автор-укладач:

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, учений секретар Інституту педагогіки НАПН України.

Рецензенти:

Паращенко Людмила Іванівна., докторка наук з державного управління, професор, директорка Київського ліцею бізнесу.

Лісова Наталія Іванівна, докторка педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України.

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України.

Протокол № 8 від «05» липня 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	Загальна підготовка
Загальна кількість годин – 60		
Модулів – 2	<u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
		Семестр
		3-й, 4-й
Індивідуальне заняття не передбачено	Освітній ступінь: <u>Доктор філософії</u>	Лекції
		6 год.
		Семінарські
		14 год.
		Практичні
		0 год.
		Самостійна робота
		40 год.
		Вид контролю: екзамен

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» полягає у формуванні та розвитку в аспірантів методологічної, управлінської та інформаційної компетентностей, необхідних для здійснення ефективної управлінської діяльності у сфері освіти, практичних навичок розроблення стратегій, проєктів, моделей, технік, технологій управління та запровадження змін в освітній практиці.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

-здатність і готовність розв'язувати комплексні науково-дослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації гелістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на

концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти).

загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК 1.** Здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність.
- **ЗК 2.** Здатність і готовність до виконання науково-дослідної діяльності в галузі освіти на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.
- **ЗК 3.** Здатність і готовність до ефективної і продуктивної наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності.
- **ЗК 4.** Здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.
- **ЗК 5.** Здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел.
- **ЗК 6.** Здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.
- **ЗК 7.** Здатність і готовність до генерування нових науково-значущих ідей як результату креативного мислення під час здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти та професійно-педагогічної діяльності.
- **ЗК 10.** Здатність і готовність до організаційно-управлінської діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти з акцентуацією на морально-етичній компоненті).
- **ЗК 12.** Здатність і готовність до соціально-управлінської діяльності на засадах поваги до індивідуальності особистості та людиноцентристської довірчо-партнерської взаємодії.
- **ЗК 13.** Здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії.

фахові (професійні) компетентності (ФК):

- **ФК 1. Науково-комунікаційна компетентність** виявляється в здатності і готовності здійснювати письмову та усну інтеракцію на високому рівні володіння державною та іноземними мовами.
- **ФК 3. Цифрова (діджитальна) компетентність** виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності.
- **ФК 5. Організаційно-управлінська компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності управляти організацією та здійсненням освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти на засадах превалювання морально-етичної компоненти та в процесі керування здійсненням науково-дослідної діяльності.
- **ФК 6. Лідерська компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності виявляти суб'єктні якості під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти.
- **ФК 10. Аналітико-прогностична компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати процес аналізу та синтезу задля забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу, управління освітніми процесами та системами (відповідно до рівня освіти, який надається).
- **ФК 11. Організаційно-інтеграційна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності організовувати на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів освітній процес як процес сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається).

- **ФК 12. Контрольно-оцінювальна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності контролювати й оцінювати результати навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається), а також результати управління освітніми процесами та системами на засадах голістичного та інтеграційного підходів.

- **ФК 15. Рефлексійно-дослідницька компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

1.7. Програмні результати навчання

ЗК 1.	- концептуальні та методологічні знання в галузі освіти - знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання	- уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
ЗК 2.	- знання про методологію та технології науково-дослідної діяльності в галузі освіти - знання про аналітичне, критичне та креативне мислення	- уміння застосовувати методологію та технології науково-дослідної діяльності - уміння здійснювати науково-дослідну діяльність на основі аналітичного, критичного та креативного мислення
ЗК 3.	- знання про комунікацію в освітній і науковій діяльності - знання про особливості наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)	- уміння здійснювати комунікацію в освітній і науковій діяльності - уміння ефективно і продуктивно здійснювати наукову комунікацію в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)
ЗК 4.	- знання про сучасні інформаційні технології, форми, методи та засоби їх використання в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності - знання про сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти на основі застосування новітніх інформаційних технологій	- уміння застосовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності - уміння використовувати розмаїття наявних технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (на основі застосування новітніх інформаційних технологій)
ЗК 5.	- знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження - знання про способи здобуття професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел	- уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти - уміння визначати актуальність професійно значущої інформації - уміння працювати з різними джерелами інформації
ЗК 6.	- знання про саморозвиток та самовдосконалення особистості, теорії особистості - знання про особливості професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення	- уміння саморозвитку особистості - уміння самовдосконалення особистості - уміння професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення вчителя закладу загальної середньої освіти/

	суб'єктів освітньої і наукової діяльності	викладача закладу вищої освіти/ науково-педагогічного працівника
ЗК 7.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про креативне мислення особистості - знання про способи генерування науково-значущих ідей в галузі освіти під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння мислити креативно - уміння генерувати нові науково-значущі ідеї в галузі освіти
ЗК 10.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про організаційно-управлінську діяльність в закладах вищої та загальної середньої освіти - знання про морально-етичні основи організації та здійснення освітнього процесу 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння організовувати та управляти освітнім процесом - уміння дотримуватися етичних норм в організації та управлінні освітньою діяльністю
ЗК 12.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про соціум та особливості соціально-управлінської діяльності - знання про індивідуума, особистість та індивідуальність особистості - знання про права і свободи людини 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння управляти закладами вищої та загальної середньої освіти на засадах поваги до індивідуальності особистості учасників освітнього процесу
ЗК 13.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про рефлексію, науково-дослідну та професійно-педагогічну рефлексію - знання про самостійність та автономність суб'єктів освітньої і науково-дослідної діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> - рефлексійні уміння особистості - рефлексійні уміння суб'єкта освітньої і науково-дослідної діяльності - уміння виявляти самостійність і автономність в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності
ФК 1.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про наукову комунікацію українською мовою - знання стратегій комунікації учасників освітнього та науково-дослідного процесів - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати наукову комунікацію (усно і письмово) українською мовою (іноземною/іноземними мовами) - уміння презентувати усно і письмово результати науково-дослідної діяльності українською мовою (іноземною/іноземними мовами)
ФК 3.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України та країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення в використанні в освітній і науково-дослідній діяльності - уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти
ФК 5.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про особливості організаційно-управлінської діяльності в сучасних закладах вищої та загальної середньої освіти - знання про способи реалізації технологій управління в галузі освіти 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння організовувати й управляти освітнім процесом на засадах збереження психічного здоров'я його суб'єктів, запобігання їхньому професійному вигоранню тощо - уміння реалізації технологій

		управління в галузі освіти
ФК 6.	<ul style="list-style-type: none"> - знання теорій лідерства - знання про суб'єктні якості особистості та способи їх вияву в освітній діяльності та професійно-педагогічній діяльності вчителя / викладача - знання про роль лідерства під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння діагностування лідерських якостей суб'єктів освітнього процесу - уміння реалізовувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію в освітній, професійно-педагогічній та науково-дослідній діяльності на засадах лідерства
ФК 10.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про розвиток аналітичного, критичного та креативного мислення - знання про проектування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння розвивати аналітичне, критичне та креативне мислення суб'єктів освітнього процесу - уміння проєктувати науково-дослідну діяльність в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення
ФК 11.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про аналітико-прогностичну діяльність та її інтеграцію в освітню та науково-дослідну діяльність як їхню невіддільну компоненту - знання про процеси аналізу та синтезу як засобу забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати аналітико-прогностичну діяльність як невіддільну компоненту освітньої та науково-дослідної діяльності -
ФК 12.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про сталий розвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про організацію сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння забезпечення сталого розвитку суб'єктів освітнього процесу - уміння підтримувати сталий розвиток учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів
ФК 15.	<ul style="list-style-type: none"> - знання про рефлексію особистості, - знання про науково-дослідницьку та професійно-педагогічну рефлексію 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі

В *результаті* вивчення дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» здобувач повинен:

знати:

- філософські, законодавчо-правові, концептуальні, інформаційно-технологічні, організаційно-етичні засади управлінської діяльності та інформації, ефективні практики їх реалізації у сфері освіти;
- сутність менеджменту як науки та сфери розвитку управлінської діяльності, методології управління та управлінської діяльності;
- сутність і зміст понять ядра теорії управління освітою, зокрема таких понять, як: «діяльність», «управлінська діяльність», «види діяльності керівника», «феномен управління», «об'єкти управління», «суб'єкти управління», «інформація», «наукові підходи до управління», «інформаційно-комунікаційні зв'язки», «освітня організація», «організаційна культура», «наукові школи» тощо;
- генезис розвитку наукових шкіл менеджменту та їх внесок у розвиток наукового знання;
- особливості та характерні ознаки, переваги й недоліки поточного управління «за відхиленнями», управління «від досягнутого», управління «за цілями», інформаційного управління, місце й роль стратегічного менеджменту (СМ) у науці управління та наукових школах менеджменту;
- відмінності концепцій класичного, організаційного, інноваційного, інформаційного, стратегічного, ситуаційного менеджменту, особливості їх запровадження в освітніх організаціях різних форм власності та закладах ЗСО;
- види, класифікації та характеристики стратегій та «стратегічного набору» на різних етапах життєвого циклу розвитку освітніх організацій;
- розповсюджені та нові підходи до аналізу середовища освітніх організацій, методів визначення її конкурентоспроможності, методи аналізу та прогнозування їх розвитку у взаємодії з зовнішнім середовищем;
- сутність, технології та механізми реалізації стратегічного, тактичного, оперативного та альтернативного планів у діяльності освітніх організацій;
- особливості системного підходу до управління закладами освіти (ЗО), його роль на сучасному етапі, становлення та розвиток державно-громадського управління ЗО і його значення для реформування сфери освіти та її демократизації;
- сутність та методологічні засади механізмів управління якістю освіти, технології впровадження систем управління якістю в освітню практику тощо.

вміти та здобути навички:

- здійснювати критичний аналіз доробку наукових шкіл, сучасних вітчизняних і зарубіжних концепцій освітніх організацій і стратегічного управління ними, довести необхідність формування й розвитку стратегічного мислення в керівників;
- аналізувати управлінські ситуації, виявляти та ідентифікувати управлінсько-економічні проблеми;
- планувати управлінську діяльність і передбачати її наслідки;
- створювати тимчасові творчі, проєктні групи та працювати в команді;
- розробляти критерії оцінювання управлінської діяльності;
- розробляти та впроваджувати в практику управління освітою власні стратегії і «стратегічний набір», управлінські проєкти, плани й програми;
- застосовувати методи аналізу освітньої організації та прогнозування змін у цифровому суспільстві;
- аналізувати компоненти стратегії та види стратегічних альтернатив, визначати та окреслювати різноманітні альтернативні підходи під час розроблення стратегій організації;
- визначати моделі та методи розроблення системи стратегій як «стратегічний набір» з урахуванням обраної або розробленої освітньої політики змін.

Програма навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» складається з одного модулю. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Методологічно-філософські основи управлінської діяльності	16	2	5	0	10
Змістовий модуль 2. Наукові управлінські школи в умовах змін у цифровому суспільстві	44	4	9	0	30
Всього годин	60	6	14	0	40

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Сутність та специфіка управлінської діяльності в сфері освіти.	2
2.	Класичні наукові школи менеджменту в практичному дискурсі сфери освіти.	2
3.	Сучасні наукові школи менеджменту в цифровому суспільстві.	2
	Разом	6

Тема 1. Сутність та специфіка управлінської діяльності в сфері освіти.

- Людина як суб'єкт управлінської діяльності, об'єкт пізнання, дослідження, управління, самоуправління та самоорганізації.
- Логічна та тимчасова структура діяльності суб'єкта/ів управління, її характеристики.
- Організація діяльності як предмет дослідження. Методології конкретних видів діяльності. Методології управлінської діяльності в освітніх і педагогічних науках.
- Класифікація та види управлінської діяльності в сфері освіти. Специфіка, загальнометодологічні та специфічні принципи управлінської діяльності, умови її реалізації.
- Управлінська діяльність як активна система.
- Діяльнісний, функційний та інформаційний наукові підходи до управлінської діяльності керівника закладу освіти.

Тема 2. Класичні наукові школи менеджменту в практичному дискурсі сфери освіти.

- Генезис розвитку управління як наукового феномену та галузі управлінського знання.
- Класичні школи: наукового та адміністративного менеджменту.

3. Управління як об'єкт пізнання, дослідження, розвитку, як феномен, процес і система.
4. Сутність і специфіка феномена управління: цілі, інформація, організація та механізми як системотвірні характеристики.
5. Міжгалузевий дискурс управління.

Тема 3. Сучасні наукові школи менеджменту в цифровому суспільстві.

1. Суб'єкти управлінської діяльності, їх права та законодавчо визначені сфери відповідальності в сфері освіти.
2. Кадрова, організаційна, змістова, фінансова автономія закладу освіти як пріоритетні сфери відповідальності суб'єктів управління в сфері освіти.
3. Демократичні, морально-етичні та аксіологічні засади управлінської діяльності в сфері освіти.
4. Довірчо-партнерські основи та принципи їх реалізації в управлінській діяльності з застосуванням технологій, застосунків і соціальних мереж цифрового суспільства.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Законодавчо-правові та організаційні засади управлінської діяльності в сфері освіти.	2
2.	Концептуальний та теоретичний дискурс класичних наукових шкіл менеджменту в сфері освіти.	3
3.	Управління закладом освіти: зміст, сфери відповідальності та технології реалізації.	2
4.	Генезис розвитку наукових шкіл стратегічного менеджменту в реаліях цифрового суспільства.	3
5.	Філософські концепції інформації як детермінанти розвитку інформаційного менеджменту та менеджменту знань в сфері освіти.	1
6.	Інноваційний модус управління Новою Українською школою.	1
7.	Сучасні технології, інструменти, сервіси для ухвали управлінських рішень.	2
	Разом	14

Тема 1. Законодавчо-правові та організаційні засади управлінської діяльності в сфері освіти.

1. Законодавство в сфері освіти як базис розвитку та регулювання суспільних відносин у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, економічного добробуту, запорука розвитку громадянського демократичного суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою.
2. Нормативно-правове забезпечення сфери освіти: класифікація нормативних документів, імперативно-правова інформація, компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти, громадське самоврядування в закладі освіти як право і відповідальність суб'єктів освітнього процесу.
3. Організація: система, процес і внутрішня впорядкованість, дезорганізація.
4. Організаційні засади: організаційні складники та рівні освіти, органіграми, організація управління закладами освіти, організаційно-правовий статус закладів освіти, організаційна автономія.

5. Організація освітнього процесу та розвитку дитини педагогічними працівниками, організаційні форми здобуття освіти, кадрова та академічна автономія, організація дозвілля та оздоровлення здобувачів освіти та безпечного середовища.
6. Організаційна культура: сутність, типи, атрибути, специфіка та механізми її впровадження.

Тема 2. Концептуальний та теоретичний дискурс класичних наукових шкіл менеджменту в сфері освіти.

1. Концептуальні засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; забезпечення рівного доступу до освіти та ін.
2. Суб'єкти/об'єкти управління та процеси в концепції «Нова українська школа».
3. Концептуальні основи циклу управління в класичних наукових школах менеджменту.
4. Концептуальні засади циклу управління в школах наукового та класичного адміністративного менеджменту.
5. Наукові основи класифікації, сутність та специфіка циклу управління закладом освіти.
6. Цикл управлінської діяльності керівника закладу освіти відповідно до базового Закону України «Про освіту» та чинних нормативно-правових документів.
7. Концептуальні основи управління у бінарній системі з механізмами управління в сфері освіти.

Завдання 1: Зробити порівняльний аналіз обґрунтованих Вами циклів управління закладом освіти в сучасних умовах, які має здійснювати керівник закладу на основі вивчення та аналізу чинної законодавчо-правової бази.

Завдання 2: На основі вивчення концепції «Нової української школи» та її аналізу визначити цикл керівника закладу освіти.

Завдання 3: Аналіз і презентація концепцій, привабливих для лідерів і керівників цифрової доби.

Завдання 4: Охарактеризувати зміст управління та сфери відповідальності керівника закладу освіти в розрізі циклу управління, за цілісною сукупністю функцій або видів діяльності суб'єктів управління або за процесуальними діями здійснення управління НУШ у сучасних умовах. Критично проаналізувати слабкі місця та визначити сильні сторони та переваги цього циклу за складом функцій та за їх змістом).

Тема 3. Управління закладом освіти: зміст, сфери відповідальності та технології реалізації.

1. Законодавчо визначені суб'єкти управління в сфері освіти та їх відповідальності. Об'єкти управління в сфері освіти.
2. Зміст управління та сфери відповідальності керівника закладу освіти у розрізі циклу управління згідно з чинним Законом України «Про освіту» та функційного наукового підходу за Анрі Файолем, Фредеріком Тейлором, Майклом Месконом, Майклом Альбертом, Франкліном Хедоурі.
3. Функційно-посадові обов'язки керівника закладу освіти (керівника ЗЗСО) за об'єктами та суб'єктами управління та технології їх реалізації.
4. Загальнометодологічні та специфічні принципи управлінської діяльності в сфері освіти.
5. Колегіальні органи управління в сфері освіти та сфери їх відповідальності.

Завдання 1: Провести міні-дослідження для фокус групи керівників у сфері освіти за розробленою анкетною та здійснити порівняльний аналіз законодавчо визначених і

реальних втілених форм, методів і засобів управління, що іманентно притаманні для освітньої практики в цифровому суспільстві.

Тема 4. Генезис розвитку наукових шкіл стратегічного менеджменту в реаліях цифрового суспільства.

1. Місце і роль стратегічного менеджменту (СМ) в науці управління.
2. Ретроспектива розвитку наукових шкіл стратегічного менеджменту в умовах змін і розвитку цифрового суспільства: аналіз характерних ознак специфіки, переваг і недоліків поточного управління «за відхиленнями», управління «від досягнутого», управління «за цілями».
3. Мета і місія в системі стратегічного менеджменті освітньої організації.
4. Взаємозв'язок місії та стратегічної, тактичної і оперативної видів цілей в системі стратегічного менеджменту. Вимоги до визначення цілей.
5. Стратегічне мислення суб'єктів управління та його переваги.
6. Стратегія та стратегічний набір в умовах змін освітньої організації.
7. Стратегічні плани, програми і проекти як ефективні інструменти стратегічного менеджменту.

Завдання 1: Формулювання соціально значущих місій для стратегічно привабливих організацій в цифровому суспільстві.

Завдання 2: Розробити функційні стратегії для суб'єктів управління в закладах освіти різних типів і рівнів.

Завдання 3: Розробити та обґрунтувати стратегії інноваційного розвитку освітньої організації та особистісного розвитку суб'єктів управління.

Тема 5. Філософські концепції інформації як детермінанти розвитку інформаційного менеджменту та менеджменту знань в сфері освіти.

1. Філософські концепції інформації та діджитал тренди як детермінанти розвитку інформаційного менеджменту та розвитку цифрового суспільства.
2. Детермінанти розвитку менеджменту знань в сфері освіти.
3. Інформація як субстрат управління, діяльності, інформаційних процесів, аналізу, ухвали управлінських рішень.

Тема 6. Інноваційний модус управління Новою Українською школою.

1. Зміна освітньої парадигми та парадигми прийняття рішень, орієнтованих на майбутнє у ракурсі викликів сучасності та поведінкової- та нейро- економіки.
2. Управління НУШ у ракурсі глобальних цілей для освіти, визначених Організацією Об'єднаних Націй.
3. Модель випускника та ключові психосоціальні навички для освіти ХХІ століття.

Тема 7. Сучасні технології, інструменти, сервіси для ухвали управлінських рішень.

1. Огляд освітньої реальності: розуміння криз та викликів, зміни моделей управління у цифрову епоху.
2. Системний підхід до вибору ІТ технологій, онлайн інструментів та розробки digital-стратегій в сфері освіти.
3. Інформаційні ресурси, використання можливостей Інтернету, мобільних і цифрових технологій для вирішення управлінських завдань, підтримки іміджу в сфері освіти.
4. Веб-аналітика, характеристика онлайн інструментів для її здійснення.
5. Специфіка систем цифрових комунікацій.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин
1.		0
2.		0
	Разом	0

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду і компетентностей майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 8 тем (від 4 до 8 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1.	Витоки та ретроспектива розвитку класичних наукових шкіл менеджменту.	4
2.	Концептуальні та теоретичні засади реформування сфери освіти в ракурсі модернізації управління та управлінської діяльності.	4
3.	Вивчення та аналіз змісту монографічних досліджень з метою визначення здобутків класичних і сучасних наукових шкіл менеджменту екстрапольованих у практику державно-громадського управління сферою освіти та приватно-освітнього партнерства в цифровому суспільстві.	4
4.	Розвиток наукових шкіл менеджменту в умовах змін та цифрового суспільства.	8
5.	Методології та специфіка управлінської діяльності в сфері освіти.	5
6.	Аналіз дисертацій з управлінської проблематики за останні 5 років на предмет визначення ефективних систем управління закладами освіти різних типів та специфіки управлінської діяльності.	5
7.	Вивчення та здійснення SWOT- та PEST-аналізу застосування керівниками концептуальних ідей, ефективних форм, методів, технологій та механізмів у практиці управлінської діяльності.	5
8.	Факторно-критеріальний та системний аналіз практики управління освітнім процесом в умовах кризи та непередбачуваних змін глобального виміру.	5
	Разом	40

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються такі методи навчання:
за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль;
- аналіз та самоаналіз.

за джерелами знань:

- словесні - розповідь, пояснення, лекції різних видів;
- наочні - демонстрація, ілюстрація.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії з використанням освітніх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber, Messenger).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового іспиту. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в

цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на 2 семестри, із них 80 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських, лекційних, практичних заняттях, 20 балів – на екзамені.

Схема нарахування балів з дисципліни подано у таблиці.

Таблиця

Поточне оцінювання, самостійна робота, екзамен																		Підсумковий контроль	Сума	
Т1					Т2					Т3										
Л	С	С/р	С	С/р	Л	С	С/р	С	С/р	С	С/р	Л	С	С/р	С	С/р	С	С/р	20	100
1	5	4	5	4	1	5	4	5	5	5	5	1	5	5	5	5	5	5		

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; С/р – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Презентації до лекційних і семінарських занять з дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту».

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Біла книга національної освіти України / за заг. ред. В. Г. Кременя ; НАПН України. – Київ : Інформ. Системи, 2010. – 340 с. – Бібліогр.: с. 315–337. – Із змісту: підрозд. 2.2.3. Удосконалення навчально-методичного забезпечення дидактичного процесу в школі / Топузов О. М., Гудзик І. П., Ляшенко О. І. – С. 148–154.

2. Калініна, Л.М. Моделі управлінської діяльності керівника школи / Л.М.Калініна // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. – К.: Логос, 2000. – С. 35–42.

3. Калініна Л. Управління загальноосвітніми навчальними закладами як активними системами: моделі та механізми: монографія. Л. Калініна, В. Мелешко, І Осадчий, Л. Парашенко, М. Топузов. За наук. ред. Л. Калініної. К.: Педагогічна думка, 218. 224 с.

4. Калініна Л.М., Топузов О.М., Лапінський В.В. Факторна модель оцінювання ефективності управління закладом загальної середньої освіти та її практичне застосування. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Т.80 № 6. Р. 346–368. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.3912>;

URL : <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3912>;

<https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3912/1751> (Web of Science)

5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заступник голови), О. М. Топузов (заступник голови), С. О. Сисоєва, О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, І. Ю. Регейло (секретар) за заг. ред. В.Г. Кременя, Київ : Нац. акад. пед. наук України, 2021. 384 с. (До 30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf>
6. Паращенко Л. І. Державне управління розвитком загальної середньої освіти в Україні: методології, стратегії, механізми: монографія /Л. І. Паращенко. – К.: Майстер книг, 2011. – 536 с.
7. Рікі В. Гріфін Основи менеджменту : підруч. / Рікі В. Гріфін, В. Яцура. – Львів : Бак, 2001. – 605 с.
8. Топузов О. М. Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів. Укр. пед. журн. 2015. № 1. С. 16—27.
9. Топузов О. М. Інтелектуальний розвиток учнів у проблемному навчанні / О. М. Топузов // Рідна мова. – Київ, 1998. – № 7 – 12. – С. 6-8.
10. Топузов О. Теоретико-методичні засади особистісно орієнтованого навчання предметів природничого циклу. Рідна школа. 2012. № 1-2. С. 13-16.
11. Топузов О.М. Експеримент у педагогічній науці і практиці: педагогічні інновації в системі загальної середньої освіти / О.М. Топузов // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2014. – №1–4. – С. 135–140.
12. Топузов О. М. Компетентнісний підхід – основа інновацій у навчанні / О. М. Топузов // справи сімейні. – 2016. – № 8. – С. 19.
13. Рибалко, Л. Навчання природничих предметів на засадах еколого-еволюційного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Ліна Рибалко ; [наук. ред. Топузов Олег Михайлович] ; НАПН України, Ін-т педагогіки. – Полтава : [Мирон І. А.], 2014. – 399 с.
14. Філософія освіти: підручник /В.Г.Кремень, С.М.Пазинич, О.С.Пономарьов. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – Харків: НТУ «ХП», 2008. – 524 с.
15. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с. URL: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
16. Kremen, V. (2021). NAES of Ukraine report on the state of using the funds for research activities and the results received in 2020: Scientific report at the General Meeting of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. (April 9, 2021). Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-1-1>
17. Kremen, V.H. (Ed.). (2017). National Report on the State and Prospects of Education Development in Ukraine. National Academy of Educational Sciences of Ukraine. Kyiv: Pedahohichna dumka. <https://lib.iitta.gov.ua/706242/>
18. Parashchenko, L. et al. social partnership of services sector professionals in the entrepreneurship education. Journal of Entrepreneurship Education, Volume 22, Issue 4, 2019, <https://doi.org/1528-2651-22-4-410>
19. Parashchenko Liudmyla Problems of state regulation of ensuring academic integrity in the field of general secondary education. International Conference on Academic integrity in public administration and educational institutions (APAIE). Kyiv-Tallin, March 26, 2020, pp. 71-73.
20. Topuzov, O., Malykhin, O., Usca, S., & Aristova, N. (2021). Ukrainian-Latvian Comparative Studies on University Education: Common European Values and Current

Challenges. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 696-706. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol1.6423> (in English)

21. Rybalko L., Topuzov O., Velychko L. Natural science education concept for sustainable development. *Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF)*. 2020. Vol. 166. DOI:10.1051/e3sconf/202016610030

URL : [https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2020E3SWC.16610030R/abstract\(Scopus\)](https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2020E3SWC.16610030R/abstract(Scopus))

Додаткова

1. Глобальні виклики і пріоритети освіти XXI століття. *Освіта на основі життєвих навичок*. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/50#3>

2. Калініна Л. М. Концептуальна модель системи управління ЗНЗ з позицій системно-кібернетичного підходу. *Освіта і управління*. 2004. Т. 7. №3-4. С. 7–

3. Освітній менеджмент в умовах змін: [навч. посіб.] /Л.Калініна, Л.Карамушка, Т.Сорочан, Р.Шиян та ін. / [За заг. ред. В.Олійника, Н.Протасової та ін.]. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2011. 308 с.

Періодична література

1. Український педагогічний журнал.
2. Проблеми сучасного підручника.
3. Освітологія.
4. Педагогіка і психологія.
5. Педагогічна газета.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НАПН України. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/>
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>
5. Національна бібліотека України імені В. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Інститут педагогіки НАПН України. URL : <https://undip.org.ua/library/>
7. Інтернет-портал для управлінців. – Режим доступу: www.management.com.ua
8. Єдине освітнє інформаційне вікно України/ URL : <http://www.osvita.com>
9. Інформаційний портал «Знання». URL :<http://znannya.info>
10. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
11. Освіта.UA [Електронний ресурс]. URL :<http://osvita.ua>
12. Педагогічна бібліотека. URL :: <http://www.pedlib.clx.ru>
13. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL : <http://www.intellect-invest.org.ua>
14. Розвиток менеджменту в Україні. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=462579>
15. Управління підприємницькою діяльністю. – Режим доступу: http://erizo21.blogspot.com/2010/03/blogpost_6300.html

УДК 373.1:37.014.5

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 8 від «05» липня 2021 р.).

Рецензенти:

Паращенко Людмила Іванівна., докторка наук з державного управління, професор, директорка Київського ліцею бізнесу.

Лісова Наталія Іванівна, докторка педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України.

Калініна Людмила Миколаївна. **Робоча програма навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» – 011. Освітні, педагогічні науки.** [Електронне видання]. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2021. 19 с.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологічні основи управлінської діяльності та наукові школи менеджменту» призначена для підготовки здобувачів освіти третього (освітньо-наукового рівня) вищої освіти та розроблена на засадах компетентнісних засадах відповідно до державної політики у галузі освіти. Вона містить перелік загальних і фахових компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач ступеня доктора філософії з освітніх, педагогічних наук програмні результати навчання, які він має повинен досягти. Програма базована на європейській стратегії розвитку освіти навчання впродовж життя. Структурно утворена з 2 змістових модулів, обсяг якої становить 1 кредит ЄКТС. Об'єктом вивчення є управлінська діяльність та здобути наукових шкіл менеджменту.

Програма цілеспрямована на підготовку докторів філософії, здатних продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі управління освітою, створювати нові цілісні знання, професійно-освітні та управлінські практики, застосовувати методології наукової, управлінської та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Теоретичний зміст предметної області включає генезис розвитку, ідеї, здобутки класичних та сучасних наукових шкіл менеджменту в практичному дискурсі сфери освіти цифрового суспільства; законодавчо-правові основи та організаційно-правові засади управлінської діяльності в сфері освіти; інноваційний модус управління Нової Української школи.

The program of the academic discipline "Methodological Foundations of Management Activities and Scientific Schools of Management" is intended for training applicants of the third (educational and scientific level) higher education and is developed on the basis of competence principles in accordance with the State policy in the field of Education. It contains a list of general and professional competencies that an applicant for the degree of Doctor of Philosophy in Educational and Pedagogical Sciences should master and the program results of training that they should achieve. The program is based on the European Strategy for the Development of Lifelong Learning Education. It is structurally formed from 2 content modules, the volume of

which is 1 ECTS credit. The object of study is Management Activity and gains of Scientific Schools of Management.

The program is aimed at training Doctors of Philosophy who can produce new ideas, solve complex problems in the field of Education Management, create new holistic knowledge, professional-educational and managerial practices, apply methodologies of scientific, managerial and pedagogical activities, carry out their own scientific research research, the results of which are of scientific novelty, theoretical and practical significance.

The theoretical content of the subject area includes the genesis of development, ideas, achievements of classical and modern Scientific Schools of Management in the practical discourse of the education sector of digital society; legislative and legal bases and organizational and legal bases of Management Activities in the Field of Education; innovative management mode of the New Ukrainian school.